Horizon-TAAL

Jaargang 48 - nummer 277 januari - februari 2016

Esperanto-grupo “La Progreso“ el Gento vizitis dum sia monata kulturkunveno la gaŭlan farmbienon (Destelbergen).

www.esperanto.be

Met steun van de Vlaamse Gemeenschap

INHOUD

Tweemaandelijks tijdschrift, uitgegeven door de Vlaamse Esperantobond v.z.w.
47ste jaargang - september-oktober 2015
Verschijnt de 1ste van elke oneven maand.
Overname van artikelen is vrij op voorwaarde dat de bron wordt vermeld en een exemplaar aan de redactie wordt gestuurd

Redactie en administratie: Vlaamse Esperantobond v.z.w. - Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen
tel.: 03 / 234 34 00 - Epost: horizon.taal@esperanto.be
webstek: http://www.esperanto.be/fel/nl

Abonnementen: 25,00 EURO

Rekeningen: t.n.v. Vlaamse Esperantobond, Antwerpen
KBC IBAN BE31 4025 5105 3155, BIC: KREDBEBB
de Post IBAN BE66 0000 2653 3843, BIC: BPOTBEB1

Redactie: Pieter-Jan Doumen

Tekstopmaak: Eriko D'Hondt

Medewerkers: Marc Cuffez, Ivo Durwael, Paul Peeraerts, Roland Rotsaert, André Ruysschaert, Jean-Pierre Van den Daele, Emiel Van Damme, Kris Panis, Mireille Storms, Ivo Vercammen e.a.

Verantwoordelijke uitgever: Pieter Jan Doumen, Flandra Esperanto-Ligo, Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen, Belgio

TEN GELEIDE

Beste Lezers en Lezeressen,

Bij het begin van het nieuwe jaar 2016 wens ik u allemaal een goede gezondheid en veel succes toe in al uw ondernemingen, maar ook veel moed en levensvreugde ondanks de sombere berichten over het wereldgebeuren, die ons via radio en televisie bereiken. Het is niet mogelijk en ook niet gezond zich alles aan te trekken wat er in de wereld gebeurt. Het is altijd zo geweest en het zal altijd zo blijven. Positief denken en zich inzetten voor iets – o.a. voor Esperanto – blijft nog altijd de beste manier om optimistisch te blijven en zijn glimlach te bewaren.
Dat wens ik u allemaal ook toe bij dit nieuwe begin.

Pieter Jan Doumen, Hoofdredacteur.

LA TEZO DE LA HINDO-EŬROPA LINGVO

La vera senco de la vortoj estas tiu kiu ĉeestis en la momento de ilia kreado. La serĉado de la origino de la lingvo komenciĝas do kompreneble per la etimologio. La vorto "etimologio" estas malnovgreka vorto, ετυμολογια, kiun Cicero tradukis en la latinan per "veriloquium", kiu laŭlitere signifas "veran parolmanieron", nome "la veran sencon de vorto" aŭ "tio kion signifas vorto".
La vorto etimologio aperas nur en la unua jarcento antaŭ nia erao, sed la prizorgemo kiun ĝi kaŭzis estas pli maljuna, nome la fundamenta tendenco de la homa menso defendi sin kontraŭ la arbitra impreso de malofta vorto, ligante ĝin kun alia pli familiara kaj certe pli malnova.
Oni scias, ke la eŭropaj alfabetoj ĉiuj devenas de la greka alfabeto, kaj ke tiu ĉi devenis de la fenicia. La fama germana *ch* (ekz. en *Milch*) ne prezentas la saman sonon kiel la franca *ch* (ekz. en *chocolat*) kaj la angla *ch* (ekz. en *cheese*), kaj la *j* prezentas diversajn sonojn en diversaj lingvoj. Oni tamen ne devas esti specialisto por rekoni la ekziston de komuna origino kaj por identifi la klaran dividon inter la alfabetoj ligitaj al Romo kaj tiuj kiuj ekestis en la orbito de Bizanco. Eblas do komuna fonetika analizo. La simileco inter la angla *milk*, la nederlanda *melk* kaj la germana *Milch* kondukis al la ideo de la ĝermana radiko *mlek* (lakto).
La samvaloreco de senco inter la latina *massa* (pasto) kaj *macerare* (malsekigi) kun la greka μασσειν (pron. massejn, *knedi*) permesas ligi ĝin kun la malnovsaksa *makôn* (fari el tero, konstrui el lomo) aŭ *majko* (tiu kiu faris tiun laboron), en kiu ni vidas la francan *maçon* (masonisto) kaj la germanan verbon *machen*, la nederlandan *maken* kaj la anglan *make*, kiuj signifas fari, fabriki, kaj en kiuj ni povas vidi la tuteŭropan radikon MAK/MAG, kiu origine signifis "knedi substancon kun akvo".
Sub tiu rubriko oni trovas ankaŭ la francajn *magma, macération, amasser*, la italajn vortojn *macerazione, macereto, masselo, masso*, la portugalajn vortojn *maciço, maçar, mação*, kaj la rusajn vortojn *mjéssitj* (knedi), *smiéss* (miksaĵo), *mokrij* (malseka) kaj *muka* (faruno), se citi nur kelkajn ekzemplojn.
Sed ne sufiĉis konstati la ekziston de komunaj radikoj inter la eŭropaj lingvoj. Oni ankaŭ devis ekspliki ilian aperon. Tiel naskiĝis la tezo de la hind-eŭropa lingvo: la radikoj evidentiĝis komunaj sekve de komuna etna origino kaj komuna lingvistiko.
Antaŭiranto aperis ekde 1767 en la persono de la franco P. Coeurdoux , kiu sendis memorandon al abato Barthélémy kaj la aliaj membroj de la *Akademio de Beletro kaj Epigrafoj*. La demando tekstis: "Kiel fariĝis, ke en nia lingvo troviĝas granda nombro da vortoj kiujn ĝi havas komunaj kun la latina kaj la greka lingvoj ?"
Sed la membroj de la Akademio ne komprenis la gravecon de tiu demando kaj ne reagis. Estis la anglo William Jones kiu interesiĝis pri la temo. En 1786 li deklaris dum parolado en Kalkato: "La lingvo sanskrita, kia ajn estas sia antikveco, havas miraklan strukturon: ĝi estas pli bela ol la greka, pli abunda ol la latina, havas

pli rafinitan kulturon ol ambaŭ lingvoj. Ĝi tamen havas kun ambaŭ lingvoj tiel proksiman parencecon koncerne la vortradikojn kaj la gramatikajn formojn, ke tiu parenceco ne povas esti la produkto de la hazardo."

Necesis la studoj entreprenitaj de Frederik Schlegel en la universitato de Heidelberg kaj lia libro "La lingvo kaj la saĝeco de la hindoj", aperinta en 1808, por doni al kompara lingvistiko universitatan statuson. Lia disĉiplo Franz Bopp (1791-1867), en sia monumenta "Komparataj gramatikoj de la lingvoj sanskrita, zenda, greka, latina, litova, antikslava, gota kaj ĝermana", disponigis al ĉiuj detalan studon el kiu evidentiĝis, ke ĉiu hindeŭropa lingvo estas branĉo de sama lingvistika arbo.

Por Bopp, kiel por la dano Rasmus Rask kaj por la germano Jakob Grimm, la gramatiko suficîs por montri, ke ekzistas komuna historio de la lingvoj. Ilia parenceco estas la sekvo de komuna deveno. Tiel unu lingvo naskis aliajn lingvojn, kiel la latina naskis la francan, la italan, la hispanan kaj la portugalan, elirante mem de fundamenta lingvo, de kiu ankaŭ la sanskrita estas nur derivita formo. En siaj "Analoj de orienta Literaturo" (1820) Bopp deklaras : "Mi ne kredas, ke la greka, la latina kaj la ceteraj lingvoj de Eŭropo derivis de la sanskrita. Mi plie emas konsideri ĉiujn tiujn lingvojn kiel laŭgradajn ŝanĝiĝojn de unu sola origina lingvo. La sankrita ŝajnas esti pli proksima al tiu lingvo ol ĝiaj samspeculoj. Sed ekzistas ekzemploj de gramatikaj formoj kiuj perdiĝis en la sanskrita sed konserviĝis en la greka kaj la latina."

Tiu ĉi tezo estas ankoraŭ hodiaŭ la oficiala tezo en la universitatoj. Oni instruas la ekziston de lingvo-patrino, ia neskribata prehistoria lingvo, parolata en la tria jarmilo antaŭ nia erao.

Efektive, de Hindio ĝis Irlando interalie la parencecaj nomoj forte similas inter si. Tiel la franca vorto *mère* estas en antikva hinda *matar*, en la malnovgreka *mètèr*, en la latina *mater*, en la gota *mothar*, en la antikva irlanda *mathir*, kaj en la rusa *matj*. Ĉar pruntoj estas ekskluditaj inter lingvoj parolataj en tiel distaj lokoj kaj tempoj unuj de la aliaj, tia simileco povas esti nur la sekvo de komuna heredaĵo. Sed ne estas natura aŭ necesa ligo inter la formo kaj la senco de la vortoj.

Oni ŝajnas ne plu koncedi la eblecon de alia eksplikо. Tamen M.J. Haudry certigas, ke la hindo-eŭropa "estas lingvo, kies ekzisto oni devas supozi ", kaj li ne hezitas konfirmi ke "ĝia rekonstruo estas tiel certa kiel la priskribo de viva lingvo". Sed kial oni povas paroli pri scienca teorio malgraŭ la foresto de observeblaj faktoj? Malgraŭ Bopp, kiu uzis la vorton "hind-eŭropa", la germana tradicio gardis la nocion "hindo-ĝermana".

El la reala simileco inter pluraj lingvoj, oni derivis la ekziston de lingvistika familio. Volante ekspliki tiun familion per la hipotezo de primitiva baza tavolo, oni transiris al la invento de etno kies ekziston neniu historia dokumento pruvas. Scienco tamen postulas pruvojn. Antaŭ la neceseco doni materiajn pruvojn por montri la iaman ekziston de hind-eŭropanoj, oni provas paroligi arĥeologion.

D. Tassot, el *Science et Foi*
(daŭrigote)

NI SEMAS, NI RIKOLTAS

Sub tiu titolo la oktobra revuo *Esperanto* anoncis novan programon de UEA : "Ni semas". Tiu programo celas kuraĝigi al etaj projektoj, plenumataj de homoj eventuale agantaj ekster la rektaj strukturoj de nia Asocio. Ĝi regule invitas proponojn pri tiaj etskalaj, sed valoraj projektoj, kiuj iel plenumas la celojn de nia Strategia Plano kaj kiuj por sukcesi eble bezonas tian "sem-monon".

Kvarfoje jare UEA anoncas konkurson kun la limdatoj 31-a de marto, 30-a de junio, 30-a de septembro kaj la jarfino. Prijuĝos la recivitajn proponojn kvarpersona grupo, konsistanta el konsilianoj. Tiuj preparos rekomendojn por la estraro, kiu faros la finan decidon.

La ideo por la programo ni efektive ŝtelis de TEJO. Jen la valoro de reciprokaj observantoj en niaj estrarkunsidoj kaj la proksimaj (kaj proksimiĝantaj) rilatoj inter UEA kaj TEJO. La simila programo ĉe TEJO, ankoraŭ funkcianta, nomiĝas "Trampolino". Nia Afrika Komisiono (AK) ekde 2016 lanĉos similan konkurson por landaj kaj lokaj asocioj sur la kontinento.

La rekomendan teamon konsistigas Huang Yinbao (kromnomata Trezoro) el Ĉinio, Zsófia Kóródy el Germanio, Michela Lipari el Italio kaj Francesco Maurelli el Germanio. Kiam venos proponoj el Afriko aŭ Ameriko, ili povos peti konsilojn de la kunordigantoj de la koncernaj regionaj komisionoj de UEA.

Nun UEA anoncas la unuan konkurson, kun elpaga valoro de cent eŭroj. Petu informojn kaj la petilon de "Ni semas" <ĉe>co.uea.org. Poste ni konigos retejon kun la normigita petilo, la programajn regularon kaj klarigaron. La limdato por resendo al tiu sama adreso estos la 31-a de decembro 2015. Petoj akcepteblos el landaj kaj fakaj asocioj, E-centroj, urbaj kluboj kaj grupiĝoj plene ekster la ombrelo de UEA. El homoj ajnaĝa,j en ajnaj mondpartoj. La ĉefa kriterio estos la potenciala utilo kaj realigeblo de la projekto. Sekve, ne restu sennoma, kiam eblas ricevo semmona! (Stefan McGill)

AFRIKA KONGRESO DE ESPERANTO

Jen utilaj kontaktoj pri la 6-a Afrika Kongreso de Esperanto, okazonta en aŭgusto 2016 en Rumonge, Burundo, de la 13-a ĝis la 20-a de aŭgusto 2016, en la Pentekosta Centro fronte al la lago Tanganjiko, ĉ . 70 km de la ĉefurbo Buĵumburo. La 3-a Afrika AMO-Seminario okazos kun du komunaj tagoj de AK6, aranĝo preparata de la Afrika Komisiono kaj la Burunda Asocio de UEA. Pliaj informoj pri la ejo, kostoj kaj aliĝo kaj la AKE-programo afiŝeblas en www.esperanto-efiko.org .

Oficiala retejo : http://www. Esperanto)afriko?org/ kaj elektu AKE6 en 2016.

Detala programo estas rigardebla en la oficiala retejo. Komuniko de UEA pri la kongreso: http://www.uea.org/aktuale/Komunikoj/2015/6-a- Afrika-Kongreso-de-Esperanto-okazos-en-Burundo-en-2016 . (Stefan McGill)

PROGRESO ĈE LA KONSILIO DE EŬROPO

Raporto de Katalina Kovats : "La Eŭropa Centro de Modernaj Lingvoj (filio de la Konsilio de Eŭropo) akceptis plian dokumenton de ni kaj ĵus sendis al ni la Esperanto-version de la ĉi-jara kampanjo-broŝuro, kies tekston ili ricevis antaŭ kelkaj semajnoj. Ĝi aperos inter la aliaj lingvoj, dekstre sube sur ilia ĉefpaĝo http://edl.ecml.at/ . Ni esperas, ke baldaŭ ni povos paŝi pli antaŭen, ĉar ankaŭ aliaj tradukoj estis senditaj por ke ilia paĝaro pli kaj pli ofertu erojn en Esperanto. La nuna sukceso estas la rezultato de plurjara laboro kaj lingvopolitika agado. Sed certe multe helpis, ke pli ol tridek Esperanto-aranĝoj estis registritaj en la pasintaj tagoj en la evento-kalendaro de la paĝaro, kaj dekoj da personoj plenigis la memtaksilon pri siaj Esperanto-konoj". (Stefan MacGill)

"ESPERANTO" RULIĜOS TRA POLLANDO

La pola ŝtata fervoj-entrepreno akceptis la trajnonomon "Esperanto". En la fino de la voĉdonado, anoncita semajnon antaŭe, la nomo Esperanto havis 3940 voĉojn, la nomo Narew 2509 voĉoj, Boajry 200 voĉojn. La interurba rapidtrajno IC Esperanto funkcios ekde decembro, kaj denove aŭdeblos la nomo "Esperanto" en polaj stacidomoj. Pli frue jam funkciis trajno kun la sama nomo inter Bjalistoko kaj Varsovio, sed ĝi estis nuligita en junio 2013, ĉar uzis ĝin ne sufiĉe multaj pasaĝeroj.

Ni tutkore dankas al la verdaj brigadoj, kiuj tiel rapide kaj efike mobilizis sin! Via voĉdonado multe helpis en la diskonigo de Esperanto en la pola ekstermovada medio. Sen via helpo la sukceso ne estus atingita ! (Stefan McGill)

LINGVO-INFO INTER LA PLEJ BONAJ GERMANLINGVAJ RETEJOJ

Lingvo-info, lanĉita pasintjare, estas multlingva retejo celanta al informado pri eŭropaj lingvoj. Ĝi estas disponebla en 21 lingvoj, interalie en Esperanto. La projekto estas subvenciata de la Eŭropa Komisiono ekde decembro 2012. La retejon kreis teamo konsistanta el naŭ partneroj kaj ĝin gvidas la Eŭropa Esperanto-Unio. En Germanio ĝi estas nomumita por iĝi "retejo de la jaro 2015" en la kate-gorio "edukado kaj kariero". Vi povas helpi al la projekto kaj EEU voĉdonante ĉe:

http://websitedes jahres.de/lingvoinfo/ .Verdaj brigadoj: ek al la nova defio ! (Stefan McGill)

EŬROPA TAGO DE LINGVOJ EN KROATIO

La denaska esperantistino Maja Tišljar havis intervjuon por matena programo en la kroata TV, kaj parolis pri Esperanto, ŝia traduko en Esperanton de kroata infanlibro kaj la senpaga lernado de lingvoj per la programo de lingvo@info, inspirita de la Esperanto-portalo lernu.net.
La 29-an de septembro Spomenka Štimec surbendigis radioelsendon pro la programo "Lingvoj kaj antaŭjuĝoj". Radioĵurnalistino Sonja Šarunić preparas prilingvan intervjuon kun esperantistino D-ro Domagoj Vidović. Judita Rey Hudeček iniciatis partoprenon de gejunuloj el la Studenta Esperanto-Klubo en la Eŭropa Tago de Lingvoj, festita per starigo de tendo sur la Eŭropa placo, kie multaj lingvoj estis instruataj, interalie ankaŭ Esperanto. Kun Judita Rey Hudeček helpinstruis Andrea Horvat kaj Filip Mikuličić. (Stefan McGill)

SPECIAAL NUMMER VAN DE KRANT INDECS GEWIJD AAN ESPERANTO

The Phenomenon of Esperanto is de titel van een speciaal nummer van de krant *Interdisciplinary Description of Complex Systems* (INDECS), onlangs uitgegeven in Kroatië. De collectie van prof. Humphrey Tonkin en D-ro Veronika Poór, is het nummer twee van boekdeel 13 van INDECS (2015). De collectie is opgesteld in het Engels met resumés in het Kroatisch.
Het gaat om tien artikels en een uitgebreide academische beschrijving van de internationale taal Esperanto, samen met een recensie van prof. Humphrey Tonkin (universiteit van Hartford, V.S.A.). Sabine Fiedler (universiteit van Leipzig) draagt bij tot de fraseologie van het Esperanto. Wim Jansen (universiteit van Amsterdam) onderzoekt de spraakkunst van het Esperanto, en Duncan Charters (Kolegio Principia, V.S.A.) doet een onderzoek inzake het onderwijs van het Esperanto.
De functie van het Esperanto als plantaal wordt behandeld in vier artikels. Ilona Koutny (universiteit Adam Mickiewicz, Polen) onderzoekt de vraag of complexiteit kan worden gepland, en Detlev en Wera Blanke (Vereniging voor Interlinguïstiek) onderzoeken de geschiedenis en het potentieel van het Esperanto als taal voor academische communicatie. Humphrey Tonkin stelt zich daarbij de vraag hoe een onderzoek inzake plantalen kan worden toegepast op taalplanning in het algemeen.
Sho Konishi (universiteit van Oxford, Engeland) stelt een specifieke analyse voor inzake de bijzonder interessante vraag in de geschiedenis van de ideeën, namelijk hoe het Esperanto en gerelateerde ideeën over taaldemocratie het denken en de politiek in de diverse werelddelen beïnvloeden.
De vraag omtrent de uitbreiding en de levenskracht van de Esperantobeweging wordt onderzocht in twee artikels, die tot heel verschillende conclusies leiden. Krunoslav Puškar (universiteit van Zagreb) onderzoekt de kerngedachten van de slinkende traditionele Esperanto-beweging in Kroatië, terwijl Amri Wandel (Hebreeuwse universiteit, Jeruzalem) de snelle wereldwijde verspreiding van het Esperanto via het Internet onderzoekt, waarbij hij de verdeling tussen de traditionele structuren en de nieuwe toegang tot het Esperanto via het internet en zijn gebruik door jonge personen en gebruikers onderzoekt, die niet aangesloten zijn bij de traditionele Esperanto-organisaties.
INDECS wordt uitgegeven in Zagreb door de Kroatische Interdisciplinaire Vereniging met steun van het Kroatische Ministerie voor Wetenschappen, Opvoeding en Sport. De artikels kunnen gelezen worden bij www.indecs.eu en het papieren nummer kan verkregen worden bij de Universala Esperanto-Asocio (UEA) in Rotterdam (www.uea.org).

FONDS VANBIERVLIET

Gezocht en gevonden in het Fonds Vanbiervliet: Arturo Alfandari

Arturo Alfandari (1888-1969, eo.wikipedia.org/wiki/Arturo_Alfandari) was een Belg van Italiaanse afkomst. Gedurende tientallen jaren heeft hij gewerkt aan een plantaal, Neo. Het eindresultaat publiceerde hij in de jaren 1960 bij de uitgeverij Brepols. Deze boeken zijn nog probleemloos in verschillende bibliotheken te vinden.

Een Russische onderzoeker die een studie wijdt aan de plantaal Neo was echter nog op zoek naar het eerste project van de taal, door de auteur in eigen beheer uitgegeven in 1937: *Méthode pratique de Neo, langue auxiliaire*. Het Esperanto-Fonds Cesar Vanbiervliet in Kortrijk bleek, misschien als enige, in het bezit te zijn van dit werk. Een pdf-versie ervan werd ondertussen opgestuurd naar Rusland (en kan door andere geïnteresseerden ook geraadpleegd worden op http://1drv.ms/12l2az9 - de site waar alle gedigitaleerde documenten van het Fonds verzameld zijn).

Er blijven nochtans enkele werken onvindbaar: de uitgaven van *Les Amis de Neo*, een Brusselse vzw opgericht in 1962 met een laatste teken van activiteit in 1968. Het betreft een tijdschrift en het boek *Mil e un vortos de Neo* van G. Vignal. Alle informatie hierover is welkom.

Roland Rotsaert

HALOVENAĴOJ

Ĵaŭdon vespere la 15-an de oktobro 2015 la Erikeja rondo denove kunvenis en la paroĥa centro en 2920 Heide-Kalmthout.
Nun estis la temo "Haloveno". Sesope ni volis komenci ĉi tiun vesperon per allogo de kukurba supo.
La grupo kunvenis en nia kutima salono, sen du malhelpintaj membroj.
Tiam alvenis la grava figuro de la vespero, Nicky el Antverpeno.
Unue ŝi devis transvesti sin. Tio montris ke ne aktuala kaj eksterordinara vestajo apartenis al la figuro kiun ŝi reprezentis. Jes, kiun figuron? Mi mem ne bone konas la feston de "Haloveno". Ĝi estas usona festo: el tio montriĝas ke usona kulturo havas grandan influon kaj disvastiĝas al aliaj mondopartoj.
Nicky do vestiĝis kiel …sorĉistino kun nigraj vestoj kaj alta pintforma ĉapelo.
Sed pli grava estis kion ŝi prezentis.
Ŝi komencis rakonti laŭ speciala maniero, jen laŭte kun krioj, jen flustranta.
La rakonto mem mi ne povis tiom bone sekvi. Oni devis koni la historion antaŭe.

Sed kion la "sorĉistino" rakontis estis bazita laŭ ŝi sur pasintaj rakontaĵoj: legendoj
Ŝi referencis al literaturaĵoj pri ĉi tiu temo. Denove ni spertis agrablan kaj unikan E°-vesperon.
Bonvolu rimarki sur la foto : maldekstre nia sorĉistino, plue mi Simon, Maria, Rien, Rob kaj Mireille

DEN VADERLAND GETROUWE

Een half jaar geleden brak een artikel in De Standaard een lans voor het gebruik van het Nederlands in plaats van gebrekkig Engels in het hoger onderwijs.
De auteur is de Nederlander Ad Visser, hoofddocent sociale en culturele filosofie aan de Vrije Universiteit van Amsterdam. Visser hamert el een tijdje op deze spijker.In juni 2014 kreeg hij al twee bladzijden in het NRC-Handelsblad om het universitair onderwijs in Nederland te hekelen. Hij gooide toen zijn netten nog wat wijder uit om het geheel van de verloedering aan de Nederlandse universiteiten aan te klagen. Hij kreeg de enthousiaste steun van nogal wat studenten, die hun eigen "nonderwijs" hekelden. Als voorzitter van de vereniging Beter Onderwijs Nederland timmert hij al een hele tijd aan die weg. Een paar weken geleden publiceerde hij in hetzelfde dagblad "De actiepunten van het groot manifest der Nederlandse taal". Het was ondertekend door vijfentwintig Nederlandse en een paar Vlaamse prominenten uit de academische en literaire wereld, onder meer door de bekende hoogleraar Frits van Oostrom (Maerlants Wereld) en de publicist Paul Scheffer (Het Multiculturele Drama).

Respect voor de wet
De ondertekenaars eisen dat artikel 7.2 van de Wet op het Hoger Onderwijs gerespecteerd wordt. Dat zegt klaar en duidelijk dat onderwijs en examinering in het Nederlands moeten gebeuren, tenzij er goede redenen zijn om daarvan af te wijken, bijvoorbeeld voor een specialistische research master.
Ze klagen de haast totalitaire invoer aan van het Engels als voertaal in het hoger onderwijs. Op dit ogenblik wordt in Nederland al het grootste deel van de masteropleidingen aan de universiteiten in iets gedoceerd dat op het Engels gelijkt. In het Hoger Beroepsonderwijs is dat nu al zo'n 20 procent. Natuurlijk is dat geen echt Engelsn, maar globish. Dat wil zeggen dat docenten en studenten ongeveer 1500 woorden en uitdrukkingen kennen, die al passe-partout gebruikt worden. Ondergetekende heeft een diploma als leraar Engels, schrijft al tientallen jaren artikerls in die taal en ontdekt iedere keer weer dat ze helemaal niet eenvoudig is.
Maar vertel dat eens aan veel Nederlandse docenten. Nederlanders staan vlug op de bres om hip en modieus te zijn. Ze hebben angst om "de trein te missen die maar één keer passeert". En in hun allerindividueelste zoektocht arriveren ze toch allemaal bij hetzelfde eindstation. De angst om proviciaal genoemd te worden is voor de meeste Nederlandse onderwijsinstellingen een nachtmerrie. Soms lijkt het erop dat de meeste instellingen ijveren om zoveel mogelijk buitenlandse studenten aan boord te hijsen. Verbrugge stelt: "Dit gaat regelmatig ten koste van de opleiding, verzorgd in een gebrekkig Engels, dat niet de helderheid en nuances van de moedertaal bereikt, terwijl er misschien maar één enkele verdwaalde Chinees en een hippe Duitser op college is." Als die hippe Duitser fdilosofie studeert, dan moet hij aan veel Nederlandse universiteiten grote Duitse filosofen als Kant, Hegel en Heidegger, lezen in… het Engels!

Rendementsdenken
Naast het modieuze is ook het rendementsdenken één van de oorzaken van de globalisering. Weten-schappers proberen zo veel mogelijk te publiceren in Engelstalige tijdschriften, zelfs al leest maar drie man een en paardenkop het artikel. Boeken schrijven is bijna taboe, want dat vergt veel meer werk en de titel van een boek is niet langer dan eentje van een artikel van een paar bladzijden op dat cv. Geregeld wordt verwezen naar de middeleeuwen, toen het Latijn een lingua franca was, alsof we terug nqar de middeleeuwen moeten, toen een piepkleine elite het voor het zeggen had. Nederland is juist Nederland geworden omdat het massaal de Statenbijbel in de eigen taal las, terwijl Vlaanderen een land van klein versplinterde dialectjes werd zonder algemene taal, want de Kerk verbood die lectuur. Visser wijst ook op het asociale gevolg van het globish. Nauwelijks een paar procent van de studenten werkt later in een internationaal verband, maar inmiddels leveren instellingen medici, juristen, ambtenaren en bedrijfsleiders af die niet meer behoorlijk een tekst in hun eigen taal kunnen schrijven. "Wie zijn neus schendt, schendt zijn aangezicht", luidt het spreekwoord. Nederland heeft inderdaad weinig op met nationaal zelfrespect, zoals Visser het noemt. Benieuwd of zijn oproep enig succes zal boeken bij de politici die over die zaak gaan beslissen. Keert de wal het Engelse schip?

Raymond Schwartz (1894-1973). Franca bankdirektoro. Esperantisto de 1909. En Metz li fondis en 1913 Esperanto-grupon. Li gvidis la famajn Esperanto-Kabaredojn "Verda Kato" (1920-26), "Bolanta kaldrono" (1936-39) kaj "Tri Koboldoj" (1944-56) en Parizo. Bona poeto, ankaŭ konata kiel kunlaboranto de pluraj Esperantaj revuoj.

Esperantisto, ekesto kaj malapero° *verdwijning*

Gazetartikolo
Aŭ varba° parolo. *wervend*
Favora impreso,
Ekintereso. *ek= begin*
Lernolibro,
Sankta vibro°, *trilling*
Propaganda miasmo°; *moerasdamp*
Entuziasmo!
Samideano°, *geestverwant*
(Je via sano!)
Kamarado,
Varbado°, *het werven*
Instruo°, *onderwijs*
En butontruo° *knoopsgat*
Verda°flago, *groen*
Glora tago!
Plua° ŝtupo° *verdere stap (fig.)*
Nova grupo. .
Nova sento,
Facila° vento° *zachte wind*
Kaj poemo
Pri sama temo!
Post hezito
Delegito°. *afgevaardigde*
Laŭ bezono° *volgens behoefte*
Gazetabono,
Kotizoj *lidgeld*
Kaj valizoj
Por kongreso.
Miraklimpreso!
Fraka° vesto, *rokjas*
Bala festo,
Naci-kostumo,
Amindumo°. *flirten*
Hispanino°, *spaanse*
Korinklino° *neiging van het hart*
Kaj esperoj
Amleteroj°. *liefdesbrief*
Mielo°, *honig*
Cielo!
………………………………………………………
………………………………………………………
Edzino°; *echtgenote*
FINO!! (1929)

PRI LA POEMO

Versoj 1-2. Gazetartikolo Aŭ varba parolo.
Pri kio tiuj versoj parolas?
Pri la lingvo Esperanto.
Kio povas esti la fonto° de tiu varba parolo? *bron*
Eble ia artikolo en iu ĵurnalo° *dagblad*
aŭ eble amiko aŭ iu prelego°? *voordracht*
Esceptokaze° en la televido, *in uitzonderlijk geval*
pri iu° *een of andere*
kunveno° kiel la fama **Universala** *samenkomst*
Kongreso kiu okazis, inter krampoj,
ĉi-jare° en **Lille** (Francio). *dit jaar*
Ĉeestis° pli-malpli *aanwezig*
2400 partoprenantoj°! *deelnemer*
Ĉu iu leganto povus varbi° pli? *werven*
Parenteze°, leganto kun originala *tussen haakjes*
propono tiurilate° estas bonvena! *in dat opzicht*
Kio, en nia kazo, esperantistoj, povus esti bona 'varba parolo'?
Supozeble ĉiu havas siajn proprajn argumentojn tiurilate!
Tre verŝajne tiuj argumentoj
temos° pri... *handelen over*
la ebleco komuniki tutmonde kun samideanoj.

Verso 4. Ekintereso.
Jen plia reago al la informo.
ekintereso = interesiĝo
La prefikso **-ek** montras, ke la afero ...
komenciĝas. (Anstataŭ 'komenciĝi' oni povas uzi la verbon 'eki'!)
*Jen **tre utila** prefikso, kiu povas anstataŭi° verbon aŭ tutan esprimon!* *vervangen*
Ekzemple:
Oni povas ekdormi, ekvidi iun aŭ ion, ekami, ekmalami, silenti kiam iu ekparolas, ekrideti° kiam... *glimlachen*

Verso 5. Lernolibro,
Kion sugestas tiu vorto?
Sugestas tutan frazon aŭ eĉ tutan okazaĵon°, nome° ke ? *gebeurtenis; namelijk*
Pro interesiĝo, li decidis ...
aĉeti lernolibron.

Verso 6. Sankta vibro,
Vibro de kio?
Verŝajne° de lia koro! *waarschijnlijk*
Kion sugestas tiu vibro?
grandan entuziasmon, ĝojon°. *vreugde*
Eble ankaŭ admiron.
Ĉu la vorto 'sankta' ne estas troiga°? *overdreven*
Eble dirita 'kun salero°'? *zoutkorrel*

kp.: vibro *trilling*, tremo *beving.*

Kiam alie oni povas sperti° **vibron**? *ervaren*
eble pro...tertremo°. *aardbeving (tremi: beven)*
eble en la pianokordoj, sonorilo?
En la koro kiam...

Interkrampe, pro° kio vibrus ĉi-lasta? *wegens*
precipe pro emocio aŭ fizika streĉo°. *inspanning*

Verso 7. Propaganda miasmo;

Kio estas miasmo?
Malsaniga°, malbonodora, *ziek makend*
toksa gaso.
Kio estas 'toksa' gaso?
malsaniga, sandifekta° gaso *ongezond makend*
Kie plej ofte troviĝas tia miasmo?
en marĉoj°. *moeras*
Kion esprimas tiu vorto ĉi tie?
neklaran, konfuzan, nervozigan laboron.
Kial propagando estus 'miasmo'?
Propagando ofte supozigas multe da ...
laŭta kaj okulfrapa° agado. *opvallende*

Verso 8. Entuziasmo!

Pri kio tiu entuziasmo malgraŭ la propaganda miasmo?
La ĵus menciita 'miasmo' pri Esperanto do ne negative influis la entuziasman
eklernínton° de la lingvo. *die begonnen was te...*
La entuziasmo superis° la *overtreffen*
propagandan 'miasmon'.

Verso 9. Samideano, *geestverwant*

(samideano= ano° de la sama ideo). *lid*
Kiel kompreni tiun vorton ĉi tie?
Oni komprenu, ke li iĝis samideano. Jen tre
konciza°, lakona° informo! *beknopt; laconiek*
Kaj bela ekzemplo de la
esprimivo° de la lingvo *beeldend vermogen*
Esperanto!

Verso 10. (Je via sano!)

Kial tiu verso prezentiĝas
parenteze°? *tussen haakjes*
Verŝajne temas pri paroloj de iu alia,
diritaj kiam...
supozeble dum festo kiam li aliĝis° *z. aansloot*
al loka° esperantista grupo. *plaatselijk*
Kion tiu saluto fakte° esprimas? *in feite*
Plej korajn bondezirojn por la alparolata(j)
pri lia(iliaj) sanstato°. *gezondheidstoestand*

Verso 11. Kamarado,

Kiu? Kies?
Komparante kun versoj 9 kaj 10,
ni povas konkludi, ke post la festo li iĝis
kamarado de (la) aliaj (ge)membroj.
Lia aliĝo° estas do ne nur formala sed *aansluiting*
eĉ° ... amika. *zelfs*
Ĉu ne mirige°, ke tio jam okazas? *verwonderlijk*
Ne vere, ĉar... ?
Oni ĝojas ĉiam, kiam oni malkovras novan, veran amikon.

Verso 12. Varbado°, *het aanwerven*

Jen nova paŝo, nome?
La nova membro iĝas aktiva partoprenanto.
Eble la legantoj opinios, ke ties° evoluo *diens*
estas... mirige° rapida! *verbazend*
Iuj novuloj kelkfoje estas efektive° *inderdaad*
ege entuziasmaj kaj volas aktive partopreni en la disvastigo° de la ideo. *verspreiding*

Verso 13. Instruo°, *onderwijs*

Ĉu ne iom mirige, ke li jam instruas?
Ĉu vere temas ĉi tie pri fulmrapida° *bliksemsnel*
evoluo?
Ne necese. Oni komprenu, ke kelkfoje inter la versoj pasas iom da tempo!
La leganto komprenu laŭvole°! *naar believen*
Aliflanke estas fakto, ke ni emas° *geneigd zijn*
konvinki° aliajn pri ideoj, kiuj *overtuigen*
plaĉas° al ni. *bevallen*

Versoj 14-15. En butontruo° *knoopsgat*
Verda flago,

Ĉu butontruo ne estas iom tro malgranda por flago?
Temas ĉi tie pri... insigno, kiu publike montras
ke oni aliĝis° al la movado°. *toetreden; beweging*
Pro tia flago esperantistoj estas (kelk)foje nomataj verduloj. Kial tiu nomo estas nun iom ambigua°? *dubbelzinnig*
Pro la ekzisto de la verda politika partio kaj ties flago!

Verso 16. Glora tago!

Kion pensi pri tiu vorto 'glora'?
Ĉu jen ne vorto troiga°? *overdreven*
Tamen ĝi esprimas ankaŭ...
grandan ĝojon, esperon, perspektivon...

Verso 17. Plua° ŝtupo° *verdere; stap, trede (fig.)*

Ŝtuparon oni uzas i.a°. por iri de unu *interalie*
etaĝo al alia.
Figurasence troviĝas ŝtupoj en...
laboro, ludo, ĝojo, vivo...
La diferenco inter 'paŝo' kaj 'ŝtupo' estas...
en ŝtupo estas ideo de nivelo.
Ĉu estas diferenco inter 'plua' kaj 'plia'?
Plia signifas ... aldona° *bijgevoegd*
kaj **plua** ... en posta tempo.
Ekzemple:
En la plua° ekzerco oni trovos *verdere*
pliajn° ekzemplojn. *meer, bijkomend*

Verso 18. Nova grupo.

Kion montras la fakto, ke li malkovras novan grupon?
Ke li estas versajne interesita kaj volas malkovri pli pri la lingvo kaj la esperantistoj.
Eble li mem fondas novan grupon?

Verso 19. Nova sento,

Kio povas esti tiu nova sento?
Eble li spertas° ion alian en tiu ĉi *ervaart*
grupo? Estas fakto, ke ĉiu grupo havas...
sian propran etoson°. *stemming, ambiance*

Verso 20. Facila° vento° *zachte, goede wind*

Kio estas **facila** vento?
Vento senpene° moviĝanta, *moeiteloos*
rapide kaj libere iranta.
Kp. facila paŝo, irado
Kial la aŭtoro subite mencias° venton? *vermelden*
Eble la heroo de la rakonto sentas sin...
kontentige **kuntrenata**° pro *meegesleept*
la evoluo de la afero, alivorte, de la malkovro
de la esperantista mondo? Aŭ ĉu tiu mondo
donas al li novajn perspektivojn?
Notu bone: "Nova sento, facila vento" estas citoj el la himno "La Espero".

Verso 21. Kaj poemo

Kion montras tiu vorto?
Ke la aŭtoro estus fakte° poeto? *in feite*
Ĉu denaske aŭ simple laŭokaze°? *bij gelegenheid*
Ambaŭ eblas, sed la poemo montras, ke la
entuziasmo... lin inspiras!

Verso 22. Pri sama temo!

Jen do pruvo°ke la ideo de *bewijs*
Esperanto vibrigas°lin. *doet trillen, spreekt aan*
Noteto inter krampoj: Oni ne pensu, ke ĉiu entuziasmulo pri Esperanto estas/estu necese...
inspirita poeto!

Versoj 23-24. Post hezito Delegito.

Kio estas delegito°? *afgevaardigde*
Iu, kiu estas sendita kiel reprezentanto.
De kio aŭ de kiu li povas esti delegito?
Verŝajne de UEA.
Kial post hezito?
Tiu posteno supozigas pli da
respondeco° kaj laboro. *verantwoordelijkheid*

Versoj 25-26. Laŭ bezono Gazetabono.

Kian gazeton li abonus?
Tre verŝajne Esperanto-gazeton!

Verso 27. Kotizoj

Kion montras la pluralo 'kotizoj'?
Ke li jam abonis plurajn gazetojn aŭ revuojn.
Kion ĉio ĉi montras?
Ke li iĝas ege interesata kaj eĉ aktiva esperantisto.

Versoj 28-29. Kaj valizoj Por kongreso.

Kiel do evoluas lia
sindediĉo° al Esperanto? *toewijding (lett. het zich geven)*
Li iĝas ĉiam pli entuziasma kaj aktiva membro
de la movado°. *beweging*

Verso 30. Miraklimpreso!

Impreso de miraklo: ĉu ne nekredebla?
Eble jen impreso al novulo?
Veras°, ke tia internacia kunveno estas *'t is waar*
impona°. Des pli° impona, *indrukwekkend; des te meer*
ĉar esperantistoj kutime aktivas en ne grandaj lokaj kluboj. Kial tio?
Ĉar ili estas idealistoj, kaj do ne...
(ankoraŭ?) vere multnombraj°! *talrijk*

Versoj 31-32. Fraka vesto, Bala festo,

Kio fakte° estas **frako**°? *eigenlijk; rokjas*
Vira ceremonia vesto kun du mallarĝaj postaj
baskoj°. *slip*
Jen amuza difino de '**balo**' el PIV:
'Plezurkunveno, en kiu viroj kaj virinoj dancas kune.'
Notu la sinsekvon de la vortoj ! Sur kiu socia rango oni sekvas ĉi tiun kutimon?
Estas klare, ke ĉi tie temas pri sufiĉe alta socia rango.

Verso 33. Naci-kostumo,

Pri kies° kostumo temas? *wiens, van wie*
Eble iuj partoprenant(in)oj portas tian kostumon.
Kial ili penas° fari tion? *moeite doen*
Iuj ŝatas montri sin en tia kostumo, ĉu por
honori sian patrion, ĉu por kolorigi la feston.

Verso 34. Amindumo°. *het flirten*

amindumi = peni esti aminda.
peni plaĉi al iu, eble ankaŭ pro seksaj motivoj.
Meze de° tiom da esperantistinoj, ne *te midden van*
mirigas° ke... *het verwondert niet*
ia° amindumo aperas. *één of ander soort*
(la sufikso -umo esprimas neprecizan rilaton).

Versoj 36-35. Hispanino, Korinklino

Kio okazas nun?

Jen ies apero ! Kaj la koro ne restas indiferenta° ! *ongeïnteresseerd*
Jen ne estas malfacile diveni° kio estas *raden*
okazanta !

Verso 37. Kaj esperoj
Pri kio?
Facile divenebla°, ke... *te raden*
la korinklino povos trovi respondon, konduki al plia interkonatiĝo°. *wederzijdse kennismaking*

Verso 38. Amleteroj.
Kial leteroj?
Evidente° ĉiu reiris hejmen, sed *blijkbaar*
kun la firma° intenco resti en kontakto. *vaste*

Versoj 39-40. Mielo, Ĉielo!
Kio estas **mielo**?
PIV: sukera, odora nutraĵo, ellaborata de iuj insektoj, precipe de abeloj°, el la *bijen*
suko° de floroj, por nutri la larvojn. *sap*
Kion sugestas tiu vorto?
grandan feliĉon.
Kio estas la **miela tempo**?
la unua tempo post la geedziĝo°. *huwelijk*
Flati per **mielaj vortoj**. = ?
per ne **sincere° dolĉaj** vortoj. *oprecht*

Versoj 41-42. Edzino; FINO !!
La vorto **'edzino'** signifas ke ili...
geedziĝis.
N.B.: Viro iĝas edzo: li edziĝas. Virino iĝas edzino: ŝi... edziniĝas. Kaj por ambaŭ°: *beide*
Ili... geedziĝas.
Ĉu jen fino de la rakonto?
Ĉiu imagu por si mem !
Ĉu li estontece vivos en tiu lando aŭ ĉu la duo, la paro reiros al la lando de nia heroo?

ZAMENHOF

Pri 'mielo' (verso 39).
Ne gutas mielo el... la ĉielo.
Por ĝui ion, oni mem klopodu°, *proberen*
penu°. *moeite doen*
Oni ne atendu helpon de iu ajn.
Urson al mielo oni ne tiras per orelo.
Atentu: nun oni diras: *je* la orelo
Laŭlitere°: *Naar (de) honing toe trekt men een beer niet bij zijn oor.* *letterlijk*
Kial ne?
Ĉar mielo altiras° urson... *aantrekken*
per si mem. Oni ne bezonas treni la urson.
Jen proverbo° dirinda kiam? *spreekwoord*
Kiam io estas sufiĉe alloga° per si mem. *aanlokkelijk*
Lango miela, sed koro kruela°. *wreed*
Dirinda pri kiu?
hipokritulo, falsulo.

Pri edziĝo.
Ĉiu 'li' havas sian.... 'ŝi'.
Komparu nederlande: *Op elk potje past een deksel.*
Tro rapida edziĝo – ...
porĉiama° kateniĝo°. *voor altijd;geketendheid*
Ĉu malrapida edziĝo donus grandan liberecon?
Ŝtelu malproksime,... edziĝu proksime.
Ĉu vere?
Kiel klarigi tian ideon?

Noteto por perfektiĝemuloj: *"perfectionistisch geneigden"*
Lerni flue retraduki ĉiujn nederlandajn etliterajn° tradukaĵojn. *in kleine letters*

TRADUKEKZERCOJ

Antaŭa

1) Jen alvenas malforta kandeleto: la mallumo (tenebro) jam ne plu estas totala.
2) Malmodesteco estas stranga malsano, ĝi abomenigas ĉiujn, sed ne la malsanulon.
3) Malsato aŭ pasio faras el leporo leonon.
4) Eĉ libero ne estas beno kiam la ventro malplenas.
5) Malbona herbo ne timas la froston.
6) Malbonulon la diablo ne prenas.
7) La malbonon oni daŭre/senĉese rememoras, la bonon ne.
8) Kion la leĝo malpermesas, tio daŭre plaĉas.
9) Kion Parizo aplaŭdas, Berlino mallaŭdas.
10) Kion la saĝulo ne komprenas, (tion) la malsaĝulo ofte divenas.

Nova

1) De almanak en de krant brengen de leugens in het land.
2) Propaganda is de kunst om de ander te laten geloven wat je zelf niet gelooft. (Huizinga).
3) Het enthousiasme van de toehoorders uitte zich in luide bijvalsuitingen.
4) Zijn ontslag vragen om redenen van gezondheid.
5) Lang is de weg door lessen, kort en doeltreffend door voorbeelden. (Seneca).
6) Hij liep met de lip op het derde knoopsgat (met een hangende pruilende lip).
7) Soms spreekt het gevoel sterker dan het verstand.
8) Iedereen wordt dichter, tot de meest prozaïsche toe, als de liefde hem bevangt (Plato).
9) Wat is liefde? De behoefte aan zichzelf te ontsnappen. (Baudelaire).
10) Men vangt meer vliegen met een lepel honing, dan met een vat azijn.

E. Van Damme - Albert I-straat 44 - B- 1703 Schepdaal

DE TAAL EN DE STIJL VAN ZAMENHOF

In mijn eerste Franstalige boekje, dat ik ongeveer dertig jaar geleden schreef, probeerde ik mij de structuur van het Esperanto voor te stellen door mij hypothetisch in de plaats van Zamenhof te plaatsen, toen hij aan zijn taal werkte en oplossingen zocht voor de problemen, waarvoor hij zich toen gesteld zag, de motieven te achterhalen die hem deze of gene oplossing deden kiezen, en de gevolgen die zijn keuze meebracht voor de overige delen van zijn systeem. Volgens die methode nam ik in het begin de criteria die Zamenhof voor zichzelf bepaalde, als leidraden in zijn werk. Het waren er vier: eenvoud, regelmaat, helderheid en stabiliteit, waarvan de eerste twee hoofdzakelijk belangrijk waren voor de verspreiding van de taal. Als ik nu met een enigszins verschillend perspectief de lange evolutie van het Esperanto bekijk, heb ik de neiging aan een van de vier een belangrijkere rol toe te kennen dan aan de overige drie, een rol die des te belangrijker wordt naarmate de taal zich meer verspreidt en uitbreiding neemt, namelijk aan de helderheid.

Het is nauwelijks nodig, denk ik, deze helderheid te definiëren als de grootst mogelijke hinderpaal voor verwarring: verwarring tussen de klanken, tussen de woorden en tussen de zinsdelen. Deze helderheid is theoretisch en praktisch nodig voor iedere uitspraak of zin, maar praktisch gezien is zij min of meer volmaakt in deze of gene nationale taal: fonetische verwarring komt vaak voor in het Engels of in het Italiaans, verwarring tussen woorden komt vaker voor in het Frans of in het Duits. Nu, indien deze verwarringen hinderlijk zijn in de nationale talen, in de internationale taal zouden zij gevaarlijk zijn. Deze beschikte inderdaad, althans in de lange beginperiode, niet over de middelen om de sprekers van nationale talen te wapenen en het hun mogelijk te maken zonder nadenken de vallen te vermijden die het taalmateriaal bevat, temeer omdat hij in zijn plan de internationale taal zag als een systeem, dat geen uitzonderingen kent, en waarin iedere logische manier van spreken in principe werd aanvaard, terwijl in de nationale talen de meest voorkomende mogelijkheden tot verwarring voorkomen werden door de eenvoudige waarschuwing dat "je dat zo niet zegt" of dat "je zo niet spreekt". Als wij verder overwegen dat de internationale taal gebruikt moest worden door personen geboren in beschaafde landen en opgevoed in de meest diverse taalmiddens, en die daardoor op ieder ogenblik de neiging vertonen eigen zegswijzen van hun moedertaal te gebruiken, dat zij zich voortdurend moeten inspannen om aan de internationale taal geen mechanismen op te dringen uit hun nationale taal, zal men begrijpen hoe talrijk de aanleidingen tot misverstand zijn, en waarom het nodig was de internationale taal uit te rusten met een groter aantal voorzorgsmaatregelen dan men op het eerste gezicht nodig zou vinden.

De elementen van het Esperanto heeft Zamenhof niet zelf bedacht. Na enkele vruchteloze pogingen werd hij er zich van bewust dat de enige verstandige oplossing erin bestond uit te gaan van diezelfde elementen in de voornaamste Europese talen. Maar hij bleef voor de taak gesteld die elementen zo te schikken, dat zij samen een gunstige en coherente structuur vormden, die de mens in staat stellen om die mysterieuze bekwaamheid van de mens, die men taal noemt, op een normale manier te gebruiken, terwijl psychologen en taalkundigen hun opzoekingen en experimenten vermenigvuldigen in de hoop ze te kunnen herleiden tot wiskundige modellen of logische mechanismen – maar tot nog toe zonder succes. Daarom zullen wij nu snel de belangrijkste feiten van de taal onderzoeken, waarbij wij zullen vaststellen dat dezelfde zorg voor ieder van hen de schepper van het Esperanto ertoe aanzette zo veel mogelijk de gelegenheden tot misverstand te beperken.

Wat de fonetiek of klankleer betreft, behoedde de beperking van het aantal klinkers tot de vijf fundamentele klinkers, die gemakkelijk van elkaar te onderscheiden zijn, het Esperanto voor verwarringen, die zo vaak in het Volapük voorkomen, bijvoorbeeld tussen ä en e en tussen ü en i.

Wat het woordmateriaal betreft, werden de stammen, ontleend aan de internationale schat, aangepast aan hun begin of einde om verwarring te verhinderen met woorden die met voor- of achtervoegsel zijn gevormd. Ofwel wordt de storende lettergreep verwijderd, waarbij bijvoorbeeld van het Frans overgenomen woorden worden verkort, bv. **détachement** > taĉmento, **exhalaison** > haladzo, **accélérer** > akceli, **crépuscule** > krepusko, enz. Of zij wordt veranderd: **regarder** wordt rigardi om het te onderscheiden van re-gardi, **exil** wordt ekzilo, om het onderschieden van eks-ilo enz.; en dat procedé past Zamenhof zelfs toe als de verwarring niet resulteert in een andere samenstelling, maar slechts aanleiding tot verwarring zou kunnen geven: **débaucher** > diboĉi, **examen** > ekzameno enz. Om dezelfde reden, omdat er slechts een ogenblik verwarring zou kunnen ontstaan

met de achtervoegsels -et, -il, -in, -ul of -um, krijgen wij de gewijzigde vormen: **bufedo** (niet hetzelfde als bufeto), **bankedo** (niet hetzelfde als banketo), **akselo, mirtelo, azeno, rubeno, artikolo, legomo**, enz.

En ik zou graag aan diezelfde voorzorg het gebruik van woorden willen toeschrijven met internationale pseudosuffixen,die zo vaak voorkomen in de beginperiode van de taal. Als Zamenhof de voorkeur geeft aan l*iteratoro, menstruacio, investituro* enz., is het motief hiervoor meestal dat zij niet de dubbelzinnigheid van sommige eenvoudige vormen vertonen zoals litera/turisto, mens/truo of in/vesto.

Natuurlijk is het dankzij de onbegrensde mogelijkheid tot woordvorming menselijk niet mogelijk te vermijden dat er coïncidenties ontstaan - en gelukkig maar, want die mogelijkheid geeft ruimte aan de humoristen, zoals Raymond Schwartz, volgens wie *prozodio* de god van het proza is. Maar deze uitzonderingen raken de essentie van het systeem niet en veroorzaken geen misverstanden.

Op het gebied van de spraakkunst kunnen wij gemakkelijk dezelfde beleidslijn volgen die Zamenhof tot enkele initiatieven aanzette, die vaak aanleiding gaven tot kritiek door externe taalkundigen, waarop ik in detail wil ingaan.

Die nieuwe wetenschap die zich bezig houdt met de uitwisseling van informatie, de informatica, leert dat er in een gewoon bericht enkele woorden zijn, die weggelaten kunnen worden zonder dat de essentiële informatie verloren gaat. Die schijnbaar overtollige woorden noemt men redundanties. Indien de techniek van de communicatie perfect zou zijn, namelijk indien zender A de informatie perfect zou formuleren, indien het transportmiddel B de informatie perfect zou overbrengen en indien ontvanger C die informatie perfect zou ontvangen, zou iedere redundantie overbodig en zelfs nadelig zijn, en zou dan moeten verwijderd worden. Maar niets op deze wereld is perfect. Laten we als eenvoudig voorbeeld een gesprek nemen, waarbij persoon A misschien stamelt of bepaalde klanken verkeerd uitspreekt. Misschien wordt persoon B gestoord door geluiden, en misschien is persoon C nogal doof of verstrooid. Een van deze voorwaarden volstaat om verwarring te stichten tijdens de overdracht van de informatie. Daarom zijn redundanties nuttig en nodig: zij laten toe de defecte delen te compenseren, zodat ondanks de storingen de mededeling toch wordt begrepen. Dat werd al lang geleden opgemerkt door scherpzinnige geesten: de Franse blijspeldichter Molière beweerde al dat het publiek slechts een woord op twee hoort en dat het daarom beter is hetzelfde tweemaal te laten zeggen in plaats van eenmaal.

Zamenhof redeneerde op gelijkaardige wijze: streng logisch gezien zijn *tabl* en *ĉeval* duidelijk zelfstandige naamwoorden, en zou het niet strikt nodig zijn dit aan te duiden door een speciale uitgang; het bijvoeglijk naamwoord dat betrekking heeft op een zelfstandig naamwoord heeft een meervoudsuitgang niet strikt nodig: *bon patroj* is volkomen verstaanbaar; het voorwerp van een werkwoord staat normaal erna, en het is niet nodig zijn functie aan te duiden door een aparte naamval, enz. Zo redeneerden veel concurenten van Zamenhof, zoals Couturat met zijn Ido, von Wahl met zijn Cosmoglotta, of Gode met zijn Interlingua, waarin zij ongelijk hadden. Maar zij kenden de regels van de informatica nog niet, en zij bezaten niet het vereiste genie om hun bestaan te vermoeden. Zamenhof, die wijzer was, voorzag zijn taal met een reeks redundanties, die zelfs te midden van allerhande storende elementen een goede ontvangst garanderen. Precies daarom worden in onze taal de fundamentele woordsoorten van elkaar onderscheiden door eindklinkers, wat misschien wel een van de meest geniale vondsten is van Zamenhof, te meer omdat zij geen tegenhangers hebben in de meeste moderne Europese talen. Wij, die gewoon zijn aan dat kenmerk van het Esperanto, zijn er ons niet meer van bewust welke helderheid de eindklinkers -a, -o, -e, -i en -u geven aan de taal. Daarom krijgt het bijvoeglijk naamwoord hetzelfde teken als het zelfstandig naamwoord, namelijk een j, om het meervoud aan te duiden, en wordt het rechtstreekse voorwerp aangeduid door de eind-n. U weet dat in de ruimtevaarttuigen alle besturingsmechanismen dubbel aanwezig zijn om een grotere veiligheid te garanderen. Op gelijkaardige wijze wordt het goed functioneren van onze taal verzekerd.

Maar indien deze maatregels een precieze waarneming van de verschillende taalelementen garanderen, blijft er ook nog altijd de duidelijkheid van de zin, die gewaarborgd moet worden.

De belangrijkste voorwaarde opdat twee personen elkaar zouden verstaan, is dat zij ook precies moeten weten waarover zij praten.

Anders gezegd is het nodig dat de taal over een aantal voorzieningen beschikt om het onderwerp te onderscheiden van het rechtstreekse voorwerp. De belangrijkste maatregel is natuurlijk is de zogenaamde accusatief, die elke verwarring voorkomt, die mogelijk is in talen zonder accusatief. Ik citeer slechts een voorbeeld, namelijk de titel van propaganda-artikel van de maker van het Ido, Couturat, die zonder nadenken schreef: "La linguo supleanta Ido", wat evenzeer kan betekenen: 'de taal die het Ido vervangt' als 'de taal die door het Ido wordt vervangen'.

Ten tweede worden de relaties tussen onderwerp en de andere zinsdelen duidelijk gemaakt door het speciale bijvoeglijke voornaamwoord 'sia', dat reflexief is en de aparte bijwoordelijke vorm van de deelwoorden, namelijk het 'gerundium'(bijv. Biciklante li falis sur la straton) om aan te duiden dat het deelwoord hetzelfde onderwerp heeft als het onderwerp van de zin. In het volgende voorbeeld, ontleend aan de eerste toespraak van Zamenhof in Boulogne-sur-Mer, kan men zien hoeveel helderheid deze twee middelen verschaffen: "Tie la membro de unu nacio humiliĝas antaŭ la membro de alia nacio, parolante **lian** lingvon kaj hontigante la **sian**". Vergelijk deze zin met: "Tie la membro de unu nacia humiligas la membron de alia nacio parolante **sian** lingvo kaj hontigante la **lian**." U ziet dat het wederkerend voornaamwoord 'sia' en het gerundium volstaan om de precieze relaties tussen de zinsdelen aan te duiden.

Ten derde, als er twee zinnen op elkaar volgen met gemeenschappelijke zinsdelen, gebruikt Zamenhof een persoonlijk voornaamwoord om het onderwerp van de eerste zin aan te duiden en het aanwijzend voornaamwoord **tiu** om dat van een andere daarmee verbonden zin aan te duiden, bijv.: "Isaak forsendis Jakobon, kaj tiu iris al Mezopotamio". Dit procedé is vooral nuttig in dialogen: "Irante supren en la urbon, ili renkontis knabinojn, kiuj eliris por ĉerpi akvon, kaj ili diris al **tiuj** :'Ĉu la antaŭvidisto estas ĉi tie? Kaj **tiuj** respondis al ili kaj diris: 'Ĉi tie'. Ditzelfde procedé wordt ook gebruikt om verschillende bezitters aan te duiden dank zij de mogelijkheid om te kiezen tussen de bezittelijke voornaamwoirden **ĝia, ilia** enz. en het aanwijzend voornaamwoord **ties**, bijv.: "Mi renkontis miajn kuzojn kun iliaj fianĉinoj kaj **iliaj** gepatroj" betekent niet hetzelfde als "Mi renkontis miajn kuzojn kun iliaj fiancinoj kaj **ties** gepatroj."

Natuurlijk eist het gebruik van deze middelen ter bescherming tegen misverstanden vanwege de taalgebruiker enige oefening en aandacht, maar het is een wet dat in een taal helderheid alleen maar kan verkregen worden ten koste van eenvoud. En als men bedenkt dat de internationale taal zowel voor dagelijks gebruik moet dienen als voor literaire, wetenschappelijke en diplomatieke doeleinden, waarin de meest delicate en precieze formulering een absolute voorwaarde is, dan moet men toegeven dat de kostprijs hiervoor niet te hoog is.

Dat is dus de plaats die Zamenhof gaf aan het criterium van de duidelijkheid bij de keuze van de lexicale en grammaticale elementen van zijn taal.

Rest nog te bekijken hoe Zamenhof al die elementen gebruikte en in welke stijl hij zijn taal modelleerde. Die studie vergt lange onderzoeken, maar ik beperk mij tot enkele punten, waaruit zal blijken, dat zijn zorg voor volledige helderheid hem nooit verliet.

Wat de woordenschat betreft, is het meest opvallende aspect van het Esperanto de haast grenzeloze mogelijk om samengestelde woorden te maken. Maar wanneer men de stijl van Zamenhof bekijkt, stelt men vast dat hij alles vermijdt wat een gemakkelijk begrip van de taal verhindert, vooral te lange woorden. Als men de lijst van de door hemzelf gebruikte samengestelde woorden bekijkt, stelt men vast dat van de ongeveer 4.500 samenstellingen slechts 18 gevormd zijn met drie stammen, en dat van de grote meerderheid er slechts 5 voorkomen in zijn woordenboeken Russisch-Esperanto en Duits-Esperanto, wat een toegeving is aan de gewoonten van die talen. En vier onder hen zijn eigenlijk woordcombinaties, bijv. **najbaro-bienhavanto**. Wat het gebruik van samenstellingen met drie stammen betreft, komen na hem en wegens hem slechts die voor waarvan de eerste twee als één enkel woord worden aangevoeld, namelijk samenstellingen met woorden als **vinber-, fervoj-,** bijv. **vinberĝardeno, fervojlinio** enz.

Maar zelfs bij tweestammige samenstellingen voelde Zamenhof dat hun veelvuldig gebruik het Esperanto zwaar zou maken, en vooral aanleiding zou geven tot betreurenswaardige onenigheid, zoals de legendarische "kvaretaĝa domposedanto" of de "blanka sklavinkomerco", uitdrukking die ik onlangs aantrof in een manuscript dat mij werd voorgesteld. Daarom gaf Zamenhof de volgende waarschuwing: "Algemeen raad ik aan eenstammige woorden te gebruiken in plaats van samenstellingen. Samenstellingen zijn een typische eigenschap van het Duits, en aan die taal geven zij inderdaad een grote rijkdom aan woorden; de woorden van onze taal zijn natuurlijker en welluidender, als zij niet aan elkaar worden gehecht, maar afzonderlijk gebruikt."

Wat de woordorde betreft, paste Zamenhof het meest logische principe toe, namelijk de volgorde onderwerp, werkwoord en voorwerpen. Het bijvoeglijk naamwoord als epitheton zet hij normaal voor het zelfstandige naamwoord, en de betrekkelijke bijzinnen komen op natuurlijke wijze na het te bepalen woord. Die eenvoudige en duidelijke volgorde geeft aan de verhalen van Charles Perrault en Anderson en in de bijbel die Zamenhof vertaalde, die aparte charme die voor iemand's ogen iets heeft een rustig stromende rivier.

(Gaston Waringhien: 1887 kaj la sekvo…)

www.retbutiko.net

Kiel Vaglumo

Willem Elsschot

Antaŭ 50 jaroj mortis Willem Elsschot, unu el la plej famaj flandraj verkistoj de la pasinta jarcento. Okaze de tiu jubileo, Flandra Esperanto-Ligo eldonis la verkon "Kiel Vaglumo" (Het dwaallicht) en traduko de Bert Boon.

"Kiel Vaglumo" estas aspekte maldika libro 56-paĝa, sed enhave ĝi estas novelo plurtavola ... La tavoloj sin kaŝas, ĝis la leganto atingas iun tavoloŝlosilon, kiun li nur per tre atenta legado malkovros.

Eldonjaro: 2010
Tradicia bindita versio: formato 135 x 205 mm, 56 paĝoj, ISBN: 978-90-77066-45-4;
prezo ĉe FEL: 10,00 EUR + afranko.

Flandra Esperanto-Ligo, Frankrijklei 140, Antwerpen, Belgio.
Rete: www.retbutiko.net - retbutiko@fel.esperanto.be

Canon van de Nederlandse literatuur vanuit Vlaams perspectief

In 2015 publiceerden de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde en het Vlaams Fonds voor de Letteren de "Canon van de Nederlandstalige literatuur vanuit Vlaams perspectief", een lijst van 51 literaire werken die in Vlaanderen als essentieel worden beschouwd (www.literairecanon.be). Van 6 van die 51 werken bestaat een Esperantovertaling; 5 ervan zijn nog verkrijgbaar bij de boekendienst van de Vlaamse Esperantobond (www.retbutiko.net):

Renardo Vulpo (Van den vos Reynaerde, ca. 1260),	15 EUR;
Karlo kaj Elegasto (Karel ende Elegast, vóór 1325),	9 EUR;
Beatrijs (vóór 1374),	9 EUR;
Kiel vaglumo (Het dwaallicht, 1946),	10 EUR;
Urug (Oeroeg, 1948),	13 EUR.

KARLO KAJ ELEGASTO

Romaneto verse verkita kaj tradukita. La temo estas iom granda: Reĝo Karlo la Granda dumnokte ricevas de Dio ordonon iĝi ŝtelisto. Plurfoje li ricevas tiun ordonon, ĝis li decidas obei ĝin. En arbaro li renkontas Elegaston, kiun li iam mispunis per senigo de lia grafostato. Elegasto konsekvence devis ŝtelistiĝi por sin vivteni. Obee al la dia ordono, Karlo amikiĝas kun Elegasto kaj kun li rompŝtelas. Montriĝas, ke Elegasto havas sorĉokapablon, kiu helpas ilin sukcesi. Reĝo Karlo ankaŭ informiĝas, ke li misjuĝis la senkulpan Elegaston; krome, ke viro nomita Egeriko planas murdi Karlon. Elegasto duelas kun Egeriko, kaj Egeriko mortas. La simplaj 1414 versoj de la poezia rakonto estas klaraj kaj senrimaj. La traduko tre facile legebla. Al tiuj, kiuj deziras legi vere ĉarman literaturaĵeton, mi forte rekomendas ĉi tiun. (recenzo de Donald Broadribb, *Monato*, 2012)

Het hele pakket (4 boeken) voor slechts 55 euro (verzendingskosten inbegrepen!

VAGADOJ URBAJ KAJ MENSAJ

Eble vi legas ĉi tiun recenzon pri la novelo „Kiel vaglumo" de Willem Elsschot, ĉar vi vidis atentokaptan anoncon en la decembra numero de *MONATO*. La anonco promesas plurtavolan legaĵon, kiun oni povas malĉifri diversmaniere. Kiel ni rakontu pri ĝi, ne rompante la enigmon?

Ni ne konsilas la libron al tiuj, kiuj ŝatas klaran rakontaĵon, aventurojn, ĝojan atmosferon. La novelo legiĝas malfacile pluraspekte: lingve, komprene, humore. Tamen ĝi havas multajn aludojn, vekas pensojn, faras demandojn kaj devigas serĉi respondojn.

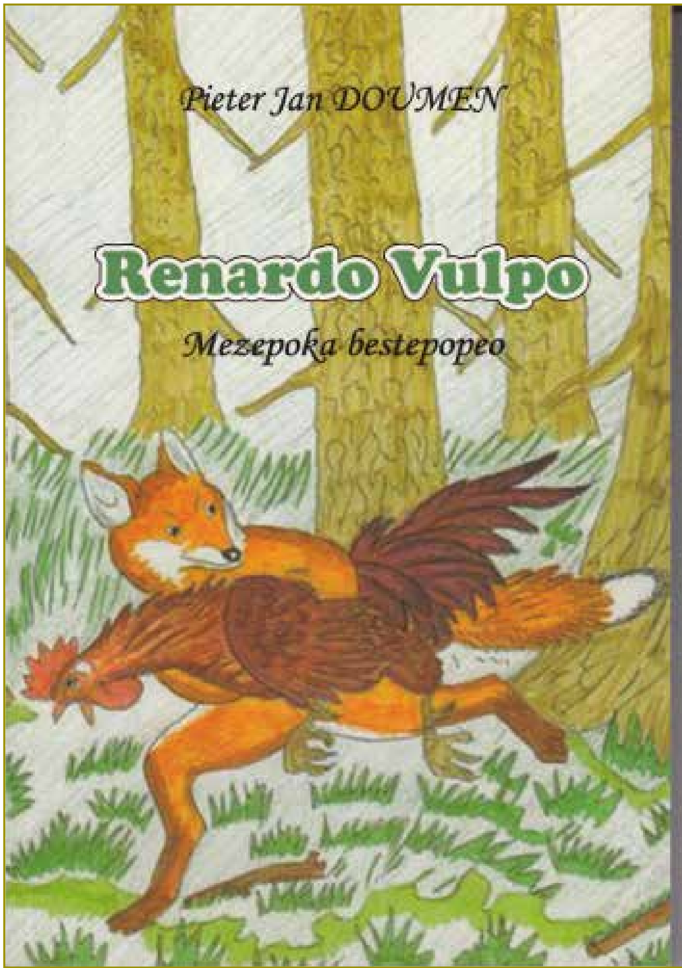
La novelo mem estas tre mallonga, nur 35 paĝojkun tre simpla historio. Unu pluvan malserenan vesperon triopo de brunhaŭtaj maristoj akompanataj de loka loĝanto Laarmans, serĉas en Antverpeno unu virinon laŭ la adreso sur cigaredskatolo. Estas tre malmulte da aliaj agantoj, sed multe da pensoj, komparoj, rememoroj, revoj, provoj kompreni sin mem kaj siajn zorgatojn fare de Laarmans. La renkonto kun orientuloj pensigas lin pri familia vivo, pri amataj virinoj, pri rilatoj inter homoj, pri religioj kaj soci-aranĝo, ĉu aferoj estas realaj aŭ imagaj, ĉu ili estas gravaj aŭ ne.

La maldika libreto invitas al serioza pensado pri amo, vivo, socio. Pretaj sekvi mensajn vagadojn de la protagonisto legu „Kiel vaglumo". (recenzo de Anna kaj Mati Pentus, *Monato*, 2011)

URUG

Hella S. Haasse (1918-2011) estis unu el la plej sukcesaj modernaj verkistoj nederlandaj. Inter proksimume 1800 kaj 1949 Indonezio estis kolonio de Nederlando La jaroj tuj post tiam estis periodo de ribelo, dum la „indiĝenoj" strebis sendependigi sian arkipelagon. Haasse dum la antaŭmilita periodo estis lernejano en Nederlanda Hindio, kiu fine renomiĝis Indonezio. La romaneto Urug havas nur fone la politikan/kulturan baraktadon inter la nederlandaj mastroj kaj la indiĝena loĝantaro.

Multe pli, ĝi estas tre ĉarma, bele verkita rakonto pri du najbaraj infanoj. Unu estas knabo, kiu senescepte koniĝas simple kiel „mi“, do kvazaŭ pseŭdoaŭtoro de la verko. Li estas la juna filo de regiona estro el Nederlando. La alia infano estas indiĝena knabo samaĝa, nomita Urug. Kvankam laŭteorie devus esti granda abismo inter la ĉiutaga vivo de la nederlandaj mastroj kaj tiu de la indiĝenoj, en ĉi tiu rakonto tio preskaŭ tute mankas. La patrino de la nederlandfamilia knabo estas intima amiko de la patrino de Urug, kaj ambaŭ patrinoj urĝas la du knabojn kunludi kaj viziti unu la alian. Granda parto de la romaneto temas pri tiu kunludado kaj la infana amo inter ili. (recenzo de Donald Broadribb, *Monato*, 2013)

RENARDO VULPO estas la titolo de la Esperanta traduko de la fama flandra bestepopeo “Van de Vos Reynaerde“, verkita de nekonata poeto ĉirkau la jaro 1250-a. En tiu tre populara majstroverko de la mezepoka flandra literaturo la poeto rakontas en bone konstruita poemo, kiel la ruza, hipokrita vulpo diversmaniere trompas kaj kruele mistifikas la aliajn bestojn de la arbaro. Kvankam pro siaj multaj krimoj li estas kondamnita al la morto far reĝo Noblo, la leono, li sukcesas per belaj mensogoj elturniĝi viva el sia malesperiga situacio kaj forlasi la landon. La !ibro enhavas, krom la poemo mem (4140 blankaj versoj), rekomendon de Christian Declerck, dekpaĝan enkondukon kaj dek paĝojn da klarigaj notoj. La verko, skribita en bona, legebla Esperanto, estas ankaŭ vere leginda.

BEATRICO

Beatrico estas juna sakristiistino en abatejo, kie ŝi akceptis frokon pro junecamato. Tamen ŝi ankoraŭ renkontis sian amanton kaj amoris unu la alian ekster la muroj de la abatejo sub eglanterio. Finfine ili fuĝis kaj la feliĉo ŝajnas ridi al Beatrico kaj ŝi naskis du infanojn kaj havis luksan vivon.

Post sep jaroj la mono elĉerpis kaj la amanto forlasis ŝin: Beatrico restas sole kun la infanoj. Pro la nobela deveno ŝi estas tro fiera por almozpeti. Tiel ŝi decidis vendi sian korpon en sekreto, ekster la remparoj. Malgraŭ ŝia peka vivmaniero ŝi preĝis ĉiutage al la Sankta Maria.

Hazarde ŝi venas en la najbareco de la iama abatejo. Ŝi trovas loĝejon ĉe vidvino kaj ekscias ke neniu rimarkis sian neĉeeston. En tri vizioj la Sankta Maria rakontas ke ŝi, dum dekkvar jaroj, plenumis sian taskojn.

Dum la ĉiujara inspekto de la abato, ŝi konfesis ĉe li kaj ricevis tutan pardonon, kondiĉe ke la abato povas disvastigis ŝian rakonton, tial ke aliaj povas lerni pri ĝi

TWEETALIGE LAGERE SCHOOL GEOPEND IN KELMIS

Onlangs werden in het Atheneum Cesar Franck (ACF) te Kelmis de eerste tweetalige lagereschool-klassen van de Duitstalige gemeenschap geopend. Kelmis was als plaats voor dit pilootproject aangewezen. Hier werd immers alles al nieuw georganiseerd. Niet voor niets werd Neutraal-Moresnet ooit uitgeroepen tot Esperantostaat! Deze kunsttaal is hier grotendeels in vergetelheid geraakt: een taal verplicht, een taal triomfeert. Daarvan is ook onderwijsminister Harald Mollers overtuigd, die op de officiële opening van de eerste tweetalige school aanwezig was. Voor de meeste leerlingen is het meertalig onderwijs namelijk niets nieuws. Al drie jaar geleden werd in de kleuterklassen van het ACF een begin van tweetaligheid gemaakt

CLUBPROGRAMMA’S

Tenzij anders vermeld zijn alle vergaderingen gratis en voor iedereen toegankelijk. Let wel dat de meeste activiteiten in het Esperanto plaatsvinden. Uiteraard zijn we steeds bereid geïnteresseerde bezoekers in het Nederlands te woord te staan.

ANTWERPEN – La Verda Stelo, Esperanto Antwerpen vzw
Alle programma’s hebben plaats in het *Esperantohuis*,
Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, in het clublokaal op de eerste verdieping. De clubavond begint om 20 u. Iedereen is welkom. Elke vrijdagavond is er een bijeenkomst.
Het programma zal tijdig verschijnen op volgende webstek:
http://esperanto-antwerpen.weebly.com/.
vrijdag 1 januari: vergaderzaal gesloten
vrijdag 8 januari: nieuwjaarsreceptie
vrijdag 15 januari: Voordracht over Indonesië door Bernard-Regis Larue
2 vrijdag 2 januari: Patrick Boets verzorgt een fotokwis over Antwerpen en toont beelden van het huidige Doel
vrijdag 29 januari: jaarvergadering met bestuursverkiezing, jaarverslagen en viering van trouwe leden
vrijdag 5 febuari: Eddy Van den Bosch toont de mooiste beelden van de activiteiten in 2015
vrijdag 12 februari: Tweede deel van de voordracht over Indonesië door Bernard-Regis Larue
vrijdag 19 februari: Vladimir Ronin vertelt reiservaringen uit het voormalige Belgische deel van Afrika
vrijdag 26 februari: Vladimir Ronin vervolgt zijn reisverhalen

BRUGGE- Paco kaj Justeco
Geen samenkomsten voorzien in de komende maanden.
Por pliaj informoj: Heidi Goes, heidi.goes@gmail.com - tel.: 050 / 67 51 78

BRUSSEL – Esperantista Brusela Grupo
www.esperantobruselo.org
Vergaderplaats: *gebouw Van Maerlant* (hoek van de gelijknamige straat en de Belliardstraat, tegenover het Leopoldpark, dicht bij het metrostation Maalbeek).
Elke woensdag van 18 u.30 tot 20 u.00.
Aangezien dit gebouw tot de Europese Instelling behoort, is er een vrij strenge controle. Bezoekers gelieven zich op voorhand aan te melden.
Contact: Françoise Pellegrin,
Nova kursejo kaj prelegejo
Ekde tiu ĉi sezono (de la 16a de Septembro kaj dum la oficiala lerneja kalendaro) niaj kursoj kaj prelegoj plu okazos *merkrede vespere* (18 u.30-20 u.00) sed en la salonoj Casablanca I & II de la Kultura Centro De Pianofabriek, Rue du Fort 35 Fortstraat en 1060 Sankta-Giliso, Sint-Gillis je 250 m de la stacio “Parvis de St-Gilles-St-Gillis Voorplein“ (tramo 3, 4 kaj 51).
e-mail: fransuaz@esperantobruselo.org - tel.: 02 / 358 27 28.

DILBEEK
Konversacia rondo, plej ofte la *unuan sabaton* de la monato, *Ontmoetingscentrum Westrand,* Kamerijkstraat 46, 1700 Dilbeek, ekde 14 u.00 ĝis 16 u.00 en salono club 1.
Pro organizaj kialoj bonvolu anonci vin ĉe Lydia Buyst.
Por pliaj informoj: Lydia Buyst 054 / 33 01 51; www.westrand.be.

GENT – La Progreso
http://www.esperanto/gent
Iedere *vierde vrijdag* van de maand is er een clubvergadering in ons lokaal *La Progreso* , Peter Benoitlaan 117, 9050 Gentbrugge.
Inlichtingen bij Katja Lödör, tel 19 / 230 16 77 of 09 / 221 10 02.
vrijdag 22 januari 19 u.30: Jaarvergadering met receptie en verslagen
vendredon la 22an de januaro: Jarkunveno kun akcepto kaj raportoj

KALMTHOUT- La Erikejo
http://users.telenet.be/La.Erikejo/index.htm
La kunvenoj de La Erikejo okazos kiel kutime en la *Parochiecentrum* de Heide, inter la 20-22aj horoj.
21-a de januaro: Kasverslag en jaarverslag. Verkiezing nieuw bestuur. Nadien zal Johan Donckerwolcke ons vergasten op een lezing over zijn laatste bezoek aan Porto in Portugal. Kiel ĉiujare la kunveno unue estos dediĉata al la financa raporto kaj la ĝenerala Erikeja raporto por la jaro 2015. Sekvos la elekto de la estraro por 2016. Poste Johan prelegos pri sia vizito al la portugala urbo Porto.
18-a de februaro : Als regelmatig deelnemer aan internationale Esperantobijeenkomsten brengt Simon Smits verslag uit over de ILEI-conferentie (Oostende, juli-augustus), het 100-ste Wereldcongres van Esperanto (Lille, juli-augustus) en het Oecumenisch Esperantocongres (Straatsburg, augustus). Kiel regula partoprenanto de internaciaj Esperanto-renkontiĝoj Simon raportos pri la lastaj ILEI-Konferenco, la 100-a Universala Kongreso de Esperanto kaj la Ekumena Esperanto-Kongreso.

KORTRIJK- Koninklijke Esperantogroep La Konkordo
www.esperanto-kortrijk.info.
Maandelijkse bijeenkomst in *Erfgoedhuis*, zaal Lessius, eerste verdieping, O.L.Vrouwstraat 45, Kortrijk (tel. 056 / 27 74 24) elke vierde dinsdag van de maand van 19 u.30 tot 21 u.30. Indien de vierde dinsdag een feestdag is, dan op de derde dinsdag.
Contact via e-mail piet.glorieux@gmail.com en esperantokortrijk@hotmail.com.

LEUVEN – Vespero 3000
http://www.esperanto.be/esperanto3000.
De bijeenkomsten hebben plaats in het *Cultureel Centrum. Romaanse Poort*, Brusselsestraat 63 , 3000 Leuven, vanaf 19 u.45; de lezingen beginnen om 20 u.00.
woensdag 13 januari, 10 februari: les- en voordrachtavond
28 februari: voordracht Hungaro Mania

OOSTENDE -La Konko
Elke *maandag* 14 u. - 16 u. : gespreksnamiddag
Gespreksavonden op *maandag* 17u - 19u. : 25 januari en 22 februari
maandag 11 januari om 16u30 : Algemene vergadering met nieuwjaarstraktatie
Pliaj informoj: Marc Cuffez (flandrio@hotmail.be) aŭ Flory Witdoeckt (flory2@witdoeckt.be) of www.lakonko.be
Opgelet: nieuw lokaal Ontmoetingscentrum De Boeie, Kerkstraat 35 (2de verd. met lift)

PEER -Limburga esperanto-Asocio
La kunvenoj okazos en la *Kultura Centro* de Peer je la 8-a vespere.
Gespreksnamiddag : *elke maandag* 14-16 u.
Maandag 11 januari om 16u30 : Algemene vergadering met nieuwjaarstraktatie

TIENEN – La Hirundo
htttp://www.lahirundo.be
Info: Bert Boon, Merelhof 8, 3300 Tienen,tel.: 016 / 81 52 46,
bert.boon@skynet.be of post@lahirundo.be
Bijeenkomst (Vespero): elke l*aatste maandag van de maand*. Programma op aanvraag.

ISSN - 0772 - 540 afgiftekantoor Antwerpen X
Tweemaandelijks tijdschrift
p/a Vlaamse Esperantobond 140
2000 Antwerpen

Contactadressen in Nederland

http://www.esperanto-nederland.nl/ned/regionale-groepen.php

ALKMAAR
Marijke Lathouwers, Kruiszwin 1205 NL-1788 LE Den Helder
tel. +31(0)223-643781, esperanto.alkmaar@gmail.com

EINDHOVEN
Jeannette Bosse Veld, Montgomerylaan 361 NL-5612 BH Eindhoven,
tel.+31(0)402 113 344, jeannette.bosse@tiscali.nl

FRIESLAND
Frisa Esperantista Rondo, Wiebren Akkerman, Westerein 14a
NL-8571 GB Harich, tel.+31(0)514 602 272, wiebrenakkerman@hetnet.nl

GRONINGEN & DRENTE
Nelly Kiel-Klunder, G. Sterringastraat 60 NL-9728 VV Groningen,
tel. +31(0)505 251 436, nrkielklunder@hotmail.com

HAARLEM
Corrie Kwantes, Marnixstraat 57 NL-2023 RB Haarlem,
tel. +31(0)235 276 561

HELMOND
Toine Gremmen, Nassaustraat 3 NL-5707 HL Helmond,
tel. +31(0)492 544 472, info@twangremmen.nl

NIJMEGEN
Klubo Zamenhof ,Jan Bemelmans, Zwanenveld 2287
NL-6538 PS Nijmegen, tel. +31(0)243 882 926

ROTTERDAM
Esperantoclub Merkurio , Atie van Zeist, Park Vossendijk 331
NL-3192 XG Hoogvliet, tel. +31(0)104 161 449, moerbeek@gmail.com

Andere nuttige adressen

Vlaamse Esperantobond / Flandra EsperantoLigo
Frankrijklei, 140, B- 2000 Antwerpen, tel. 03 / 234 34 00
info@fel.esperanto.be, www.esperanto.be

Vlaamse Esperanto Jongeren Vereniging / Flandra Esperanto Junulara
Asocio p/a Frankrijklei 140, B2000 Antwerpen. Tel.: 03 / 234 34 00
fleja@esperanto.be

ILEI-Belgio (Esperanto leraars): Marc Cuffez, Elisabethlaan 295, 8400 Oostende,
tel.: 0486 / 36 23 65, marc.cuffez@telenet.be

Esperanto Scoutsvereniging/Skolta EsperantoLigo (SEL)
Stein Hautekees, Rue des Rèches 20, B-5530 Yvoir,
post@sel-belgio.be , www.sel-belgio.be

Verdaj Skoltoj
ruelle de Thuin 20, B-6540 Lobbes, tel. 071 / 16 53 95 kaj 0485 / 517 552
info@verdajskoltoj.net, www.verdajskoltoj.net

Association pour l'Esperanto,
p/a Marcel Delforge, rue des Glacières 16, B6001 Charleroi (Marcinelle), tel. + fax:
071 / 43 14 13, mardelforge@brutele.be, http://esperanto-wallonie.be/

Belga Esperanto Fervojista Asocio (Spoorwegesperantisten),
Lucien De Sutter, Stockholmstraat 49 bus 2, 8400 Oostende,
tel. 059 / 50 18 25

Esperanto Nederland, secretaris, p/a Ineke Emmelkamp
Arubastraat 12, 9715 RW Groningen, tel. 050 / 571 88 42,
info@esperanto-info.nl

Hoofdkantoor van de Esperanto WereldVereniging/Centra Oficejo de UEA
Nieuwe Binnenweg 176, NL3015 BJ Rotterdam,
tel.: 00 31 / 10 436 10 44, uea@inter.nl.net

Bestuursleden van FEL

Voorzitter:	Ivo Vercammen
Ondervoorzitter:	André Staes
Secretaris:	*Nicky Janssen*
Penningmeester:	Marc Cuffez
Bestuursleden:	Griet Symoens, Cyreen Knockaert, Eddy Van den Bosch Henri Schutters

Contactadressen in Vlaanderen

ANTWERPEN
Esperanto-Antwerpen, p/a Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen,
tel. 03 / 234 34 00, esperanto-antwerpen@esperanto.be
La Verda Stelo: jakvoschram@telenet.be

BRUGGE
Paco kaj justeco, Heidi Goes, Assebroeklaan 2, 8310 Brugge,
tel. 050 / 67 51 78, heidi.goes@gmail.com

BRUSSEL
Françoise Pellegrin, Eiklaan 14, 1640 St-Genesius-Rode,
fransuaz@esperantobruselo.org, tel. +32 2 358 27 28
Laurent Loisse, Tir-aux-Pigeons 95 1150 Bruxelles,
tel. 02 / 770 11 71, sekretario@esperantobruselo.org

GENT
La Progreso, Katja Lödör, Peter Benoitlaan 117, 9050 Gentbrugge,
tel. 09 / 230 16 77, gent@esperanto.be

KALMTHOUT
La Erikejo, Mireille Smet-Storms, Dogulaslaan 14, 2950 Kapellen,
tel.: 03 / 666 83 19, mireillestorms@hotmail.com

KORTRIJK
La Konkordo, Piet Glorieux, Pastoor Blanckestraat 8 bus 0201,
8610 Kortemark,
tel.: 051 / 62 39 28, piet.glorieux@gmail.com,
Jean-Pierre Allewaert, Tarwelaan 10, 8500 Kortrijk,
tel. 056 20 07 96, esperantokortrijk@hotmail.com

LEUVEN
Esperanto 3000, Roger Goris, Rue Ménadastraat 44, 1320 Hamme-Mille,
tel. 010 / 86 01 12, goris.r@skynet.be

LIMBURG
Limburgse Esperantovereniging
Henri Schutters, Panhovenstraat 10, 3930 Peer,
tel. 011 / 63 55 92, henri.schutters@skynet.be

DILBEEK
Lydia Buyst, tel. 054 / 33 01 51, lydia.buyst@scarlet.be

OOSTENDE
La Konko, Marc Cuffez, Elisabethlaan 295, 8400 Oostende,
tel. 0486 / 36 23 65 (gsm), marc.cuffez@telenet.be

ROESELARE / TIELT zie **KORTRIJK**

TIENEN
La Hirundo <http://www.lahirundo.be> Info: Bert Boon,
Merelhof 8, 3300 Tienen, tel. en fax: 016 / 81 52 46, post@lahirundo.be
Bijeenkomst (Vespero): elke laatste maandag van de maand (behalve juli en augustus). Programma op aanvraag.
Info: Bert Boon, Merelhof 8, 3300 Tienen.

TURNHOUT
Maria Dom, Tuinbouwstraat 14, 2300 Turnhout,
tel. 014 / 41 72 92, de.groot-dom@telenet.be

Met steun van de Vlaamse Gemeenschap: giften van minstens 40 euro zijn fiscaal aftrekbaar van belastbaar inkomen